

aquest (recordem-hi també *Balterne = Valtierra*).

¹ *-it* és grafia freqüent en aquesta època, amb el valor de *-ts* (*-iç = it*) no pas *-t*. — ² Abadal (*Pall. i Rbg.*) en l'índex remet a *Pino Sancto* que sembla haver estat un indret del te. d'*Estamariu*. Per desgràcia una err. (tip.?, malentès de col·lab.?) ens priva del doc. que Abadal havia trobat; en l'índex del seu llibre *Pall. i Rbg.* (II, 523) porta «*Pino Sancto*: cova dita *La Quera*, avui abandonada, en el mun. d'*Estamariu*» (§ 16); però res hi ha d'això ni de l'Urgellet en aquest document, ni en molts on ho he cercat dins aquest volum.

ESTANA

Poblet cerdà, que forma municipi amb Vil·lec en el vessant Nord de la Serra de Cadí, muntanya amunt de Martinet, que és a mig camí de Puigcerdà a la Seu d'Urgell.

PRON. MOD.: *estáne*, a la Seu, Casac., 1920; *estána* al poble mateix, 1944, 1933; i en l'enq. feta allí i a Vil·lec, 1935 (VIII, 128-134).

Estana és avui el cap del municipi, però abans devia ser Vil·lec el més important, del qual es troben ja moltes MENCIONS ANT. mentre que d'aquest no trobo notícia fins al cens de 1359, escrit *Astana* (*CoDoACA* XII, 87).

ETIM. És clar que és un dels NLL dels nostres Alts Pirineus formats amb *esto* «haie, clòture» 'clos, cleda', com els nombrosos aplegats en *E.T.C.* I, 83 i 87.

Sembla un fet comprovat que els mots en *-o*, que tal com els compostos bascos prenen la forma *ESTA* (així en *Estavar*, *Estaguja*, *Estais*) també s'ajustaven al mateix canvi certs derivats, particularment en els diminutius en *-no* o *-na*, almenys en certes varietats dialectals i antigues: així hi ha *Aituna*, *Sagarna*, *Aizarra* en noms bascos i els ben coneguts *Retana*/*Erretana*, *Urbina*.

En la Rreja de San Millán, gran font de noms alabesos, gravats, cap a 1025, en aquesta làmina metàl·lica, és on s'han trobat els noms en *-ana* en gran abundància, entre ells molts on és clara l'arrel basca, euskèrica (no romana com en alguns), com: *Erretanna*, *Adanna*, *Argillan*, *Andiggana*, *Erdongana*, *Eurtipiana*, *Orvillana*. El mateix Mitxelena (§ 461, 470) sembla clarament admetre que *-no* i *-na* hi són la term. diminutiva. Tovar en un ms. posava bc-fr. *bokana*, com dim. d'un nom en *-o*. En tot cas he de posar aquí *Tipina*, afl. de la Nive, a Bidarraí (del baztanès i la borta *tipi = txipi* 'petit' (Azkue); i els NLL *Añana*, *Berberana*, *Pujana*, *Martzana*, documentats en la *Morf. Vca.* d'Azkue (31.16).

No ens ha de quedar, doncs, cap escrúpol a admetre que *Estana* ve d'un diminutiu paleo-basc de *esto*-. *ESTA-NA* 'la cledella, el petit clos'. Preferible a la combinació *ESTO-ANDI* o *-ANDI-A* 'la gran cleda', en què havia pensat primer, sols acceptable amb canvis fonètics anòmals.

S'hi pot afegir el NL bearnès *Estanés*, de la fronte-

ra entre la vall gascona d'Aspe i l'aragonesa d'Echo. On s'hi haurà ajuntat el sufix pre-romà, que estudio en *Beitr. z. Nfg.*, 1973, p. 255.

Afegim ací alguns altres compostos de *ESTO*-, que essent llocs menors no val la pena de fer-ne article especial. *Estaran*, que es troba en tres termes diferents, mas en el te. d'Isclès (Cornudella) (XVIII, 177.2); pda. de Llaguarres (XIX, 4), i ca d'*Estaran*, te. Queixigar (XIX, 19). Sens dubte *ESTO-ARAN* 'vall de la cleda'. Del mateix *estuaran* deu ser alteració, el nom de la pda. i font d'*Estiuarans* te. Buira (XIX, 106, 107); si bé contaminat per *estiu* i *estiva* (pasturatge estiuenc), mot tan estès a tots els països pirinencs (bc. *Estivariz*, *-aliz*) (Mitx., *Apell.*, § 347.2f); *Estielesc*, poble bearnès prop d'Oloron. *Estain* mas arag. del te. de Sardas (Elcock, 1.^a *Reun. Top. Pir.*, 108), amb el conegut sufix bc. *-gun* (*Top. Hesp.* II, 314ss.).

²⁰ *ESTANY*, *ESTANYA* i altres derivats d'aquell

Estanya, poble de la Baixa Ribagorça. Forma part del municipi de Pilzà. Hi havia hagut a la vora els estansys Gran de Baix, Gran de Dalt i Petit.

DOC. ANT. *Stagna* a. 1067 (*Lib. Feud.* I, 184); *Estaña* a. 1554 (Moner, *BERib.* 100).

Del ll. *STAGNA*, plural de *STAGNA* 'estany'.

Altres relíquies del plural ll. *STAGNA*, veg. (infra) *Estany Gémena*, *Estanyera*, *Estanyorança*.

L'Estany, poble de Bages, al Moianès, a la vall de la riera d'Oló. Poble actualment, es formà a partir de mitjan S. xv a redòs del *Monestir de l'Estany*, canònica agustiniana fundada el S. x.

PRON. MOD.: *l'estáy*, oït a Moià i a Santpedor per Casac. (c. 1920). Gentilici: *estanyulénys* (poc usat).

DOC. ANT. *Stagnum* a. 1083 (Balari, *Origenes*, p. 144); *B. Marie de Stagno* a. 1113 (*Cart. Sant Cugat III*, 22); *priori de Stagno* a. 1185 (Kehr, *Papsturk*, p. 518); *monasterium de Stagno* a. 1331 (*Misc. Griera I*, 379); *monasterium Stagnense* a. 1336 (ibid., 386).

L'Estany, sengles masos en els te. de Castellar del Riu (Berguedà) (Torras, *Berg.*, p. 68) i Riner (Solsonès) (XLVI, 107.2).

Font de l'Estany, del terme d'Odèn (Solsonès) (XXXVIII, 157.17).

Torrent d'Estany, partida del terme de Noves de Segre (Alt Urgell) (XXXVII, 194.15; 195.14; 196.11).

Rasa de l'Estany, terme de Lladurs (Solsonès) (XXXVIII, 171.21).

L'Estany, sengles partides en els termes de Castell d'Alareny (Bgd.), Cambrils (Solsonès), Lloberola (Segarra), Rossell (Maestrat) i Alfàs (Marina valenciana) (XXXVIII, 161.1, 129.26; XLVI, 124.14; XXXV, 1.20).

L'Estany, sengles veïnats dels termes de Maçanet de la Selva i Puçol (Horta Val.) (XXX, 50.12).

Els Estansys, mas del terme de Vallcebre (Berguedà) (XXXVIII, 103.16).

Els Estansys del Bancell, partida del terme de Guixers (Solsonès) (XXXVIII, 62.22).